

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. rugsėjo 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Atnaujinamojo kredito sutartis – Sąlygos, susijusios su palūkanomis, nesąžiningumas – Vartotojo pareikštas ieškinys, kuriuo siekiama, kad ši sutartis būtų pripažinta negaliojančia – Šio vartotojo reikalavimų patenkinimas neteismine tvarka – Patirtos bylinėjimosi išlaidos, kurias turi padengti minėtas vartotojas – Veiksmingumo principas – Nacionalinės teisės nuostatos, galinčios atgrasyti tą patį vartotoją pasinaudoti pagal Direktyvą 93/13/EEB suteikiamomis teisėmis“

Byloje C-215/21

dėl *Juzgado de Primera Instancia no 2 de Las Palmas de Gran Canaria* (Gran Kanarijos Las Palmo pirmosios instancijos teismas Nr. 2, Ispanija) 2021 m. kovo 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. balandžio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Zulima

prieš

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin (pranešėjas), teisėjai J.-C. Bonichot ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas A. M. Collins,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Zulima*, atstovaujamos *procurador* F. M. Montesdeoca Santana ir *abogada* Pulido González,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos J. Rodríguez de la Rúa Puig,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Baquero Cruz ir N. Ruiz García,

* Proceso kalba: ispanų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Zulima* ir *Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU*, kredito įstaigos, kuri anksčiau vadinosi *Evofinance EFC SAU*, ginčą dėl išlaidų, patirtų per ieškovės pagrindinėje byloje pradėtą procedūrą, kuria siekiama, kad atnaujinamojo vartojimo kredito sutartis būtų pripažinta negaliojančia dėl, be kita ko, nesąžiningos vienos jos sąlygos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:
„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“
- 4 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:
„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniams nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.
2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.“

Ispanijos teisė

- 5 *Código Civil* (Civilinis kodeksas) 1303 straipsnyje nustatyta:
„Pripažinus sutartyje nustatytą prievolę negaliojančia, sutarties šalys privalo viena kitai grąžinti turta, dėl kurio buvo sudaryta ši sutartis, iš jo gautą pelną ir už jį sumokėtą kainą su palūkanomis, išskyrus paskesniuose straipsniuose numatytus atvejus.“

- 6 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 2000 m. sausio 7 d. *Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil* (Įstatymas Nr. 1/2000 dėl Civilinio proceso kodekso) (BOE, Nr. 7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575; toliau – CPK) 22 straipsnyje „Procedūros nutraukimas dėl reikalavimų patenkinimo neteisimine tvarka arba dėl išnykusio ginčo dalyko. Specialus išstūmimo atšaukimo atvejis“ nustatyta:

„1. Jeigu dėl aplinkybių, susiklosčiusių po ieškinio ir priešieškinių pareiškimų, išnyksta teisėtas interesas pasinaudoti veiksminga teismine gynyba, nes ieškovo ir, jei taikoma, atsakovo priešieškinyje pateikti reikalavimai buvo patenkinti neteisimine tvarka arba dėl bet kokios kitos priežasties, ši aplinkybė atskleidžiama šalims ir, jei šalys su tuo sutinka, *Letrado de la Administración de Justicia* (teismo pareigūnas) nurodo nutraukti bylą, o bylinėjimosi išlaidų priteisti nereikia nė vienai iš šalių.

2. Jei viena iš šalių teigia, kad tebeturi teisėtą interesą pasinaudoti veiksminga teismine gynyba, ir motyvuotai neigia, kad jos reikalavimai buvo patenkinti neteisimine tvarka, arba pateikia kitų argumentų, teismo pareigūnas per dešimt dienų pakviečia šalis į teismo posėdį, kuriame bus nagrinėjamas tik šis klausimas.

Pasibaigus posėdžiui, teismas per dešimt dienų priima nutartį ir nusprendžia, ar tęsti bylos nagrinėjimą, o iš asmens, kurio ieškinys atmestas, priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

3. Nutartis, kuria nurodoma tęsti bylos nagrinėjimą, neskundžiama. Tik nutartį, kuria nusprendžiama bylą nutraukti, galima apskųsti.“

- 7 CPK 394 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Nagrinėjant ieškinius dėl pripažinimo, pirmosios instancijos teisme bylinėjimosi išlaidos priteisiamos iš tos šalies, kurios visi ieškinio reikalavimai buvo atmesti, nebent teismas pagrįstai mano, kad konkrečiu atveju kyla didelių faktinių ar teisinių abejonių.

Siekiant priteisti bylinėjimosi išlaidas, jeigu byloje kilo didelių teisinių abejonių, reikia atsižvelgti į panašiose bylose suformuotą jurisprudenciją.“

- 8 CPK 395 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatyta:

„1. Jei su ieškiniu sutinkama prieš pareiškiant bet kokią prieštaravimą, nė vienai iš šalių nereikia priteisti bylinėjimosi išlaidų, išskyrus atvejus, kai teismas pagrįstai nustato, kad atsakovas elgėsi nesąžiningai.

Bet kuriuo atveju nesąžiningumas pripažįstamas, jei prieš pareiškiant ieškinį atsakovui buvo pateiktas įtikinamas ir tinkamai pagrįstas reikalavimas sumokėti arba buvo pradėta mediacijos procedūra, arba dėl atsakovo pateiktas prašymas vykdyti taikinimo procedūrą.

2. Jei su ieškiniu sutinkama po to, kai jis buvo užginčytas, taikoma ankstesnio straipsnio 1 dalis.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 9 2016 m. rugsėjo 21 d. šalys pagrindinėje byloje sudarė atnaujinamojo vartojimo kredito sutartį. 2020 m. kovo mėn. ieškovė pagrindinėje byloje pareikalavo, kad atsakovė pagrindinėje byloje nutrauktų šią paskolos sutartį ir grąžintų nepagrįstai gautas sumas, manydama, kad palūkanos pagal minėtą paskolos sutartį yra lupikiškos. Atsakovė pagrindinėje byloje atsisakė įvykdyti šį reikalavimą.
- 10 Ieškovė pagrindinėje byloje taip pat kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą su ieškiniu dėl tos pačios kredito sutarties pripažinimo negaliojančia. Visų pirma ji rėmėsi tuo, kad joje numatyta palūkanų norma yra lupikiška, kaip tai suprantama pagal nacionalinės teisės aktus, ir prašė grąžinti sumokėtas sumas, viršijančias pasiskolintą kapitalą, taikant šią palūkanų normą. Papildomai ji teigė, kad sąlyga dėl palūkanų normos buvo nesąžininga, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, nes buvo nesekvidringa.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino šį ieškinį priimtiniu. Per atsakovei pagrindinėje byloje suteiktą terminą pastaboms dėl šio ieškinio pateikti atsakovė pagrindinėje byloje pateikė prašymą išbraukti bylą iš registro, motyvuodama tuo, kad ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimai buvo patenkinti neteismine tvarka ir kad ji nutraukė atitinkamą atnaujinamojo vartojimo kredito sutartį; ji taip pat nurodė, kad ieškovė pagrindinėje byloje nebegali atlikti jokių operacijų su atitinkama kredito kortele ir kad ji padengė debeto likutį, susijusį su palūkanomis ir kitais mokesčiais. Atsakovė pagrindinėje byloje taip pat prašė nepriteisti iš jos bylinėjimosi išlaidų. Iš tiesų pagal CPK 22 straipsnio 1 dalį, jeigu reikalavimai tenkinami neteismine tvarka, šis procesas iš esmės užbaigiamas, nesant reikalo iš vienos ar kitos šalies priteisti bylinėjimosi išlaidų.
- 12 2020 m. rugsėjo 11 d. taikydamas proceso organizavimo priemonę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pranešė ieškovei pagrindinėje byloje apie atsakovės pagrindinėje byloje prašymą išbraukti bylą iš registro, grindžiamą tuo, kad išnyko ieškovės teisėtas interesas pasinaudoti veiksminga teismine gynyba.
- 13 Ieškovė pagrindinėje byloje teigė, kad prašymas išbraukti iš registro yra nepagrįstas, nes, jos nuomone, atsakovė pagrindinėje byloje nepatenkino visų jos reikalavimų, visų pirma dėl nagrinėjamos atnaujinamojo vartojimo kredito sutarties pripažinimo negaliojančia dėl lupikavimo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Be to, ieškovė pagrindinėje byloje pabrėžė, kad prieš pareikšdama ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme ji nesėkmingai reikalavo iš atsakovės pagrindinėje byloje nutraukti šią paskolos sutartį ir grąžinti jai sumas, sumokėtas kaip palūkanas.
- 14 Atsižvelgiant į tokį pagrindinės bylos šalių nesutarimą, joms buvo pasiūlyta atvykti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą pagal CPK 22 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą. Išklauses šias šalis ir išnagrinėjęs jų pateiktus įrodymus teismas konstatavo, kad ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimai buvo patenkinti neteismine tvarka, nes atsakovė pagrindinėje byloje nutraukė atitinkamą atnaujinamojo vartojimo kredito sutartį ir grąžino nepagrįstai sumokėtas sumas. Be to, jis konstatavo, kad, pirma, prieš pareikšdama jam pateiktą ieškinį ieškovė pagrindinėje byloje kelis kartus pateikė atsakovei pagrindinėje byloje reikalavimus pašto skyriaus faksimiliniu pranešimu, kurio data ar turinys yra autentiškas (*burofax*), kad būtų nutraukta ši kredito sutartis ir kad ji grąžintų nepagrįstai sumokėtas sumas, ir, antra, kad atsakovė pagrindinėje byloje atsisakė juos vykdyti.

- 15 Kadangi ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimai buvo patenkinti neteismine tvarka, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus jis neturi teisės priteisti iš vienos ar kitos šalies bylinėjimosi išlaidų. Be to, jis nurodo, kad taip pat neturi teisės atsižvelgti į tai, kad prieš pareiškiant ieškinį dėl ginčo pagrindinėje byloje buvo pateikti reikalavimai, siekiant įvertinti galimą atsakovės pagrindinėje byloje nesąžiningumą ir galimybę priteisti iš jos ieškovės pagrindinėje byloje patirtas bylinėjimosi išlaidas. Šiomis aplinkybėmis, kadangi ieškovė pagrindinėje byloje yra „vartotoja“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, ir kadangi pagrindinėje byloje ši šalis siekia pasinaudoti iš šios direktyvos kylančiomis teisėmis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl šių nacionalinės teisės aktų atitikties minėtai direktyvai.
- 16 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria* (Gran Kanarijos Las Palmo pirmosios instancijos teismas Nr. 2, Ispanija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Kai vartotojai pateikia [Direktyva 93/13] pagrįstus reikalavimus dėl nesąžiningų sąlygų ir reikalavimai patenkinami neteismine tvarka, pagal [CPK] 22 straipsnį vartotojai turi padengti bylinėjimosi išlaidas, neatsižvelgiant į ankstesnius verslininko, kuris iš karto neįvykdė pateiktų reikalavimų, veiksmus. Ar toks Ispanijos proceso teisėje įtvirtintas reguliavimas yra didelė kliūtis, galinti atgrasyti vartotojus pasinaudoti teise į veiksmingą galbūt nesąžiningos sutarties sąlygos teisminę kontrolę, ir ar tai prieštarauja veiksmingumo principui ir Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 daliai bei 7 straipsnio 1 daliai?“

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 17 Pirmiausia ieškovė pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybė teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti pateikto klausimo, nes teisinė situacija, dėl kurios kilo ginčas pagrindinėje byloje, nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.
- 18 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Teisingumo Teismas turi įvertinti sąlygas, kuriomis į jį kreipiasi nacionalinis teismas, ir patikrinti savo paties jurisdikciją (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20*, EU:C:2021:602, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 19 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad ESS 19 straipsnio 3 dalies b punkte ir SESV 267 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ir Sąjungos institucijų priimtų aktų galiojimo. SESV 267 straipsnio antroje pastraipoje iš esmės pažymėta, kad, kai klausimas, dėl kurio gali būti pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kyla valstybės narės teismo nagrinėjamoje byloje, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia išaiškinimo šiuo klausimu, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20*, EU:C:2021:602, 46 punktas).
- 20 Žinoma, šiuo atveju atitinkama išlaidų paskirstymo tvarka taikoma Ispanijos teismuose nagrinėjamoms byloms, todėl iš principo ji patenka į Ispanijos proceso teisės taikymo sritį.
- 21 Vis dėlto iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinės bylos dalykas patenka į Sąjungos teisės reglamentuojamą sritį. Iš tiesų šis ginčas susijęs su tam tikrų verslininko ir vartotojo sudarytos sutarties sąlygų nesąžiningumu, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13, o

prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinės proceso teisės nuostata, reglamentuojanti bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, t. y. CPK 22 straipsnis. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išnagrinėti, ar tokia nacionalinės teisės nuostata gali būti esminė kliūtis, galinti atgrasyti vartotojus pasinaudoti savo teisėmis pažeidžiant Sąjungos teisės nuostatas, atsižvelgiant į veiksmingumo principą. Vartotojų teisių, kylančių iš Direktyvos 93/13, įgyvendinimas priklauso nuo valstybių narių procesinės teisės. Taigi atitinkama nacionalinė proceso teisė gali daryti esminę įtaką Sąjungos teisės veiksmingumui.

- 22 Iš tiesų, kai Teisingumo Teismas buvo paprašytas išnagrinėti mokėjimo įsakymo procedūros turinį, jis ne kartą nusprendė, kad su teismo procesu susijusios išlaidos gali atgrasyti vartotojus nuo prieštaravimo, kurio reikalaujama tokio pobūdžio procedūrose, pateikimo (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 punktas; 2016 m. vasario 18 d. Sprendimo *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 punktas ir 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 69 punktas).
- 23 Nors pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą išlaidų paskirstymo sistemų įgyvendinimas yra valstybių narių vidaus teisinės tvarkos reikalas, tokio įgyvendinimo tvarka vis dėlto turi atitikti dvigubą sąlygą. Taigi sistemos neturi būti mažiau palankios nei reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti pagal Sąjungos teisę vartotojams suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2014 m. liepos 17 d. Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31 punktą).
- 24 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl prejudicinio klausimo priimtumo

- 25 Ieškovė pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybė siūlo Teisingumo Teismui pripažinti pateiktą klausimą nepriimtinu, nes šis klausimas jau buvo išspręstas nacionalinio teismo jurisprudencijoje. Pagal šią jurisprudenciją būtų galima taikyti „korekcinį kriterijų“, kuris leistų atsižvelgti į galimą verslininko ir atsakovo procese nesąžiningumą ir šiuo atveju priteisti iš pastarojo bylinėjimosi išlaidas net ir tuo atveju, kai ieškovo reikalavimai patenkinami neteismine tvarka.
- 26 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos atskyrimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių konstatavimas bei vertinimas ir nacionalinės teisės aiškinimas bei taikymas priklauso tik nacionalinio teismo jurisdikcijai. Taip pat tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikalingumą ir svarbą. Vadinasi, iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 76 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

- 27 Taigi Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tik kai akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 77 punktą ir nurodyta jurisprudencija).
- 28 Akivaizdu, kad šioje byloje taip nėra.
- 29 Iš tiesų šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies išaiškinimo ir juo siekiama, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų priimti sprendimą dėl CPK 22 straipsnio, kaip jį išaiškino nacionaliniai teismai, suderinamumo su šiomis direktyvos nuostatomis.
- 30 Be to, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad pagal CPK 22 straipsnį ieškovė pagrindinėje byloje, kuri yra vartotoja, kuriai taikoma Direktyva 93/13, gali patirti su ieškiniu, kurį ji pareiškė dėl atitinkamos atnaujinamojo kredito sutarties nesąžiningų sąlygų, susijusių bylinėjimosi išlaidų, nepaisant to, kad atitinkama kredito įstaiga patenkino jos reikalavimus iš esmės neteismine tvarka.
- 31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pateiktas klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

- 32 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip CPK 22 straipsnis, pagal kurį, vykstant teismo procesui dėl verslininko ir vartotojo sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga, patenkinus jo reikalavimus neteismine tvarka, šis vartotojas turi padengti savo išlaidas, susijusias su teismo procesu, kurį jis turėjo pradėti, siekdamas apginti pagal Direktyvą 93/13 jam suteiktas teises, neatsižvelgiant į ankstesnį atitinkamo verslininko, kuris nereagavo į šio vartotojo jam anksčiau siūstus reikalavimus, elgesį.
- 33 Remiantis suformuota jurisprudencija, nesant specialių Sąjungos teisės normų atitinkamoje srityje, Direktyvoje 93/13 numatyta vartotojų apsaugos įgyvendinimo tvarka, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu, turi būti nustatyta jų nacionalinės teisės sistemoje. Vis dėlto ši tvarka turi būti ne mažiau palanki, nei panašias vidaus situacijas reglamentuojančios taisyklės (lygiavertiškumo principas), ir ji neturi būti tokia, kad dėl jos būtų praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisės suteiktas teises (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 83 punktą ir 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 34 Šiuo aspektu iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nacionaliniuose teismuose patirtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymas priklauso valstybių narių procesinei autonomijai, su sąlyga, kad laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 95 punktas).
- 35 Dėl veiksmingumo principo (šioje byloje nagrinėjamas tik jis) reikia priminti, kad kiekvienas atvejis, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės taisyklės yra neįmanoma arba pernelyg sudėtinga taikyti Sąjungos teisę, turi būti vertinamas atsižvelgiant į šios nuostatos vietą visame įvairiose nacionalinėse institucijose vykstančiame procese, pačią proceso eigą ir jo ypatumus. Turint tai omenyje, prireikus reikia atsižvelgti į pagrindinius nacionalinės teismų sistemos principus, kaip antai teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principą ir tinkamą proceso eigą (2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad valstybių narių pareiga užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių veiksmingumą reiškia, be kita ko, kiek tai susiję su iš Direktyvos 93/13 kylančiomis teisėmis, veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą, taip pat įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje, kuris taikomas ir apibrėžiant procesines taisykles, susijusias su tokiomis teisėmis grindžiamais ieškiniais (2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Pagal Direktyvą 93/13 vartotojui suteikiama teisė kreiptis į teismą, kad sutarties sąlyga būtų pripažinta nesąžininga ir kad ji nebūtų taikoma. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu per tokį procesą patirtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymas priklausytų tik nuo nepagrįstai sumokėtų sumų, kurias nurodyta sugrąžinti, vartotojai būtų atgrasyti naudotis šia teise, atsižvelgiant į išlaidas, kurias lemtų bylos iškėlimas (žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 98 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 38 Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir veiksmingumo principas turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja sistema, pagal kurią dalis bylinėjimosi išlaidų gali tekti vartotojui, atsižvelgiant į nepagrįstai sumokėtų sumų, kurios jam grąžintos konstatavus, kad sutarties sąlyga yra niekinė dėl nesąžiningumo, dydį, nes tokia sistema sukuria esminę kliūtį, galinčią atgrasyti vartotojus naudotis pagal Direktyvą 93/13 suteikiama teise į veiksmingą teisminę sutarties sąlygų galimo nesąžiningumo kontrolę (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 99 punktas).
- 39 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal CPK 22 straipsnį jis negali priteisti iš atsakovės pagrindinėje byloje bylinėjimosi išlaidų, nes ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimai buvo patenkinti neteismine tvarka. Pasak šio teismo, taip yra ir tuo atveju, kai paaiškėja, kad atsakovė pagrindinėje byloje elgėsi nesąžiningai, todėl ieškovė pagrindinėje byloje privalėjo ginti savo teises teisminės gynybos būdu, nes pagal CPK 22 straipsnį bylą nagrinėjančiam teismui neleidžiama atsižvelgti į tokias aplinkybes ir nukrypti nuo jame nustatytos bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklės.

- 40 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį vykstant tipiniams procesams vartotojas yra ieškovas, o atsakovas yra verslininkas, ir tai reiškia, kad jei pastarasis nusprendžia patenkinti vartotojo reikalavimus neteisimine tvarka, pagal šio sprendimo pirmesniame punkte aprašytus Ispanijos teisės aktus šis vartotojas visada turi padengti su šiuo procesu susijusias išlaidas, net jei verslininkas yra nesąžiningas.
- 41 Reikia konstatuoti, kad tokie teisės aktai, pagal kuriuos minėtam vartotojui kyla tokia rizika, sukuria esminę kliūtį, galinčią atgrasyti vartotojus pasinaudoti teise į veiksmingą galimai nesąžiningų atitinkamos sutarties sąlygų teisminę kontrolę, ir galiausiai reiškia veiksmingumo principo pažeidimą.
- 42 Vis dėlto Teisingumo Teismui pateiktose pastabose Ispanijos vyriausybė teigia, kad CPK 22 straipsnis gali būti aiškinamas taip, kad atitiktų iš šio principo kylančius reikalavimus. Iš tiesų ši straipsnį galima aiškinti taip, kad nacionalinis teismas turi atsižvelgti į galimą atitinkamo verslininko nesąžiningumą ir prireikus priteisti iš jo bylinėjimosi išlaidas.
- 43 Reikia konstatuoti, kad toks nacionalinės teisės aiškinimas yra suderinamas su veiksmingumo principu, nes neatgraso vartotojų pasinaudoti pagal Direktyvą 93/13 jiems suteiktomis teisėmis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar toks Sąjungos teisę atitinkantis aiškinimas yra įmanomas.
- 44 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinamos taip: pagal jas nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, vykstant teismo procesui dėl verslininko ir vartotojo sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga, patenkinus jo reikalavimus neteisimine tvarka, atitinkamas vartotojas turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas, su sąlyga, kad bylą nagrinėjantis teismas privalomai atsižvelgia į atitinkamo verslininko galimą nesąžiningumą ir prireikus priteisia iš pastarojo su teismo procesu susijusias bylinėjimosi išlaidas, kurias šiam vartotojui teko patirti, siekiant apginti pagal Direktyvą 93/13 jam suteiktas teises.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į veiksmingumo principą,

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos, vykstant teismo procesui dėl verslininko ir vartotojo sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga, patenkinus jo reikalavimus neteisimine tvarka, atitinkamas vartotojas turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas, su sąlyga, kad bylą nagrinėjantis teismas privalomai atsižvelgia į atitinkamo verslininko galimą nesąžiningumą ir prireikus priteisia iš pastarojo su teismo procesu

susijusias bylinėjimosi išlaidas, kurias šiam vartotojui teko patirti, siekiant apginti pagal Direktyvą 93/13 jam suteiktas teises.

Parašai.